

ЗАД СЦЕНАРИЯ НА ПАНДЕМИЯТА

ДЕЙСТВИЕ ПЪРВО: „ПЪЛНО БЛОКИРАНЕ“

Георги ВАЦОВ

ЧАСТ ПЪРВА

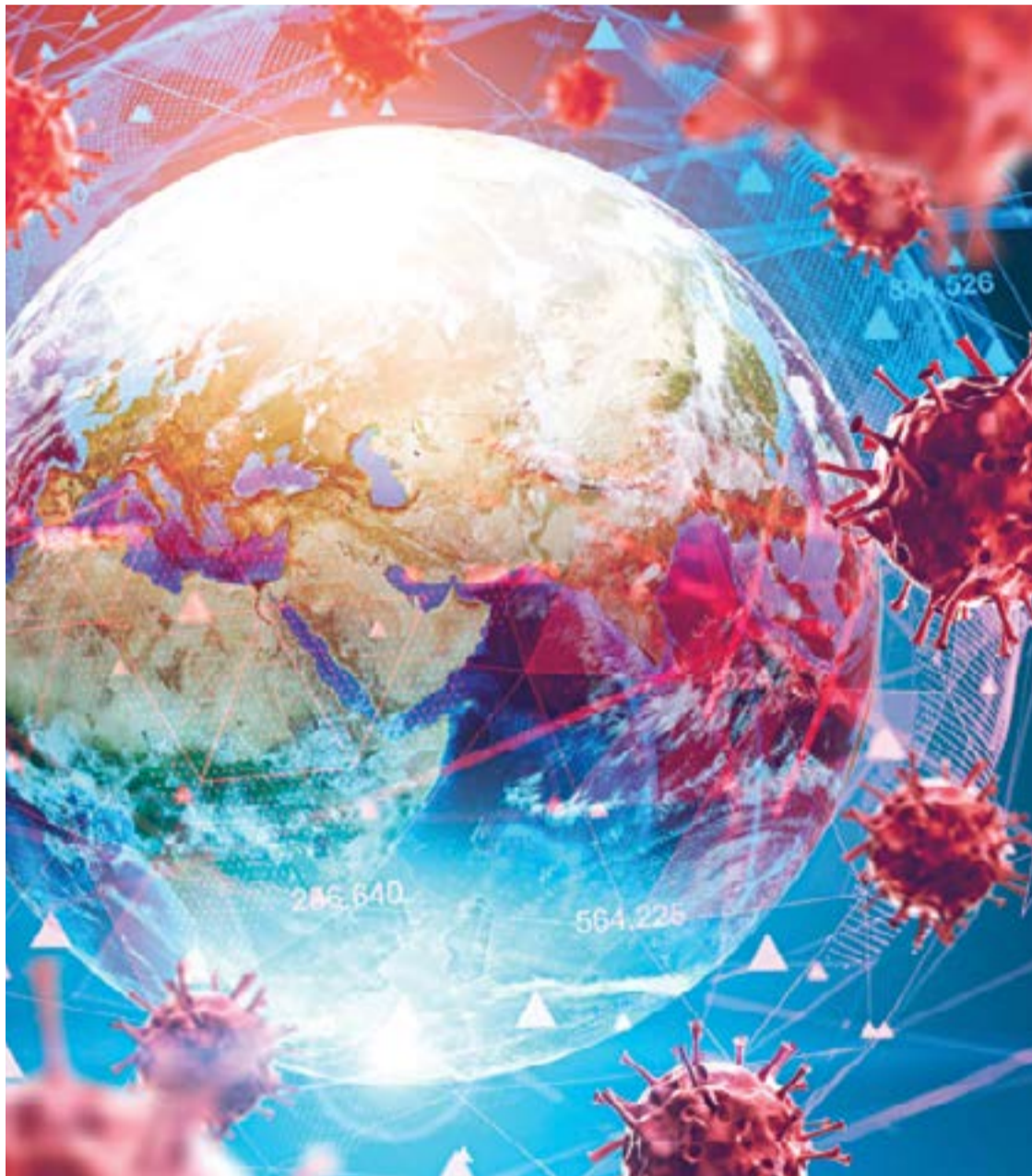
Преди няколко дни, тихи и обречени, в маски и ръкавици като във филм на ужасите двадесетина души чакахме реда си пред супермаркета! Портиер, облечен във власт, командваше тази нова житейска ситуация. От магазина излезе гражданин, но никой от опашката не бе допуснат в да влезе. Втори напазарувал излезе, но пак никой не влезе. Когато третият „щастлив“ купувач излезе, чакащата реда си гражданка плахо попита: „Ама, защо никой не влиза?“ Отговорът беше смразяващ: „Аз определям, кой кога да влиза!“ Гледайки по цял ден подобни спектакли по телевизията, не издържах и казах: „А бе, много бързо станахте големи началници!“, а в отговор последва: „Ти да млъчиш, че въобще няма да те пусна!“ „Как така няма да ме пуснеш, когато ние, купувачите, ти плащаме заплатата!“, казах аз, а той отвърща: „Кои сте вие, че да ми плащате? Собственикът ми плаща!“ В това време от магазина излезе доволен, с пълни мрежи гражданин, който без да е чул за какво става дума, веднага взе страната на властта: „Засрамете се от белите си коси! Хората ви пазят да не мрете, а вие недоволствате! Това сте вие, комунистите, ето до какво ни докарахте!“ Аз онемях пред наглостта и успех само да кажа: „Какви комунисти, какви пет лева, като вече 30 години вилнее демокрацията!“ За мен мнозинството граждани мълчаливо следяха „битката“, а един мъжки глас внезапно се обади: „А бе, продължавайте, то в тази скука между четири стени за нас си е цяло шоу на живо!“

За петнадесет минути тази случка събра в едно цялата

трагикомедия и абсурдност

на днешната българска действителност. Дежавю! Мнозинството от хората, треперещи от страх за живота си заради заразата, безмълвно посрещат всяко насилие над личността, търсят оправдание за собственото си „овче“ поведение и са готови доброволно да тръгнат на „заколение“, стига властта да им каже, че това е в техен интерес!

На стр. 2

Хората обичат да живеят не само в материален, но и в емоционален и интелектуален комфорт – в света на познати образи, представи, схеми. Тази обич особено се усилва в кризисни, преломни епохи, изпълнявайки ролята на психологическа защита срещу неизбежността на странния, а понякога и страшен свят. Впрочем, тук своята лепта внасят леността, своеобразната наивност (описана от Наум Коржавин в знаменитото му стихотворение), **неспособността да си в крак с промените**. Изобщо не споменавам за класовата ограниченост на разбирането и дори за адекватното възприемане на реалността, още повече в

Сенчестата страна на съвременния свят

Андрей ФУРСОВ

случая става дума преди всичко и най-вече **не за низините, а за върховете**: има проблеми, явления и процеси, които кла-

сото определеното (и ограничено) съзнание не е в състояние да възприеме не само адекватно, но и по какъвто и да било начин.

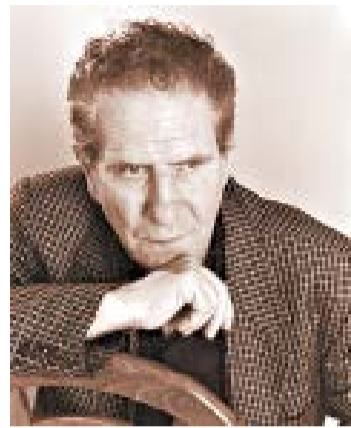
Тази неспособност на управляващия слой като цяло (не на отделни лица, които в подобна ситуация се превръщат в нещо като Касандра) **стремително нараства, когато системата навлезе във фаза на упадък**.

Както отбелязва О. Маркеев,

„способността на системата за изпреварващо отражение се корелира с фазата на развитие. При дегенерация на системата способността за „нуване“ катастрофално се понижава“. Тук се налага да направим три допълнения: 1) не само за чуване, **но за виждане и разбиране**; 2) става дума за **съзнателната способност** (или положителната неспособност) на върховете, а не за някакво отклонение; 3) що се отнася до **низините и дори до средните слоеве**, тъкмо те демонстрират из-

Петър Ангелов е роден на 15.11.1938 г. в село Татарово, Хасковска област. Завършил е Агрономически факултет в София. Работил е като младши агроном, главен агроном и председател на ТКЗС. Бил е два мандата заместник-председател на Окръжния народен съвет (ОНС) в Хасково – през първия е отговарял за селското стопанство на окръга, а през втория – за културата, здравеопазването и образованието. През 1983 г. започва работа в София като директор на Държавно издателство „Земиздат“, където работи 13 години – до идването на власт на Кабинета на Иван Костов. Бил е директор и на издателствата „Цанко Церковски“, „SPS-Принт“ и „Български писател“. Издавал е списание „Южнобългарски страници“ (1999-2003). Живее в гр. Хасково.

Петър АНГЕЛОВ

по чужда воля или реваншистки нагони. Време е без притеснение да кажем истината на тези, които говорят, че то се е самозаорило. Погръбът на българското земеделие беше начертан от изпратени в България група европейски икономисти, ръководени от Алан Бъкуел, професор от Лондонския Уай Колидж. Те разработиха т.нар. „стратегия“ за развитието на нашето земеделие. Тази стратегия беше публикувана в бюлетин №1 на МС, малка синя книжка, джобен формат, за служебно ползване, от сформирани от активисти на СДС наречени „Ликвидационни съвети“. Основна задача на тази стратегия проведена „много успешно“ от правителството на Филип Димитров целеше не просто ликвидирането на кооперативните стопанства (ТКЗС) и връщането на земята на нейните собственици не по начина, който приложиха в другите социални сдружения или кооперации, а в реални граници. Никой в онзи момент, не забеляза, че връщането на земята в реални граници е необходимо условие за създаване пазар на земята.

Едва ли някой предполагаше, че възмездните стопани или техните наследници, ще се захванат с отглеждането на пет овце и една крава, още по-малко ще се заемат да орат бащините нивички. Не случайно по това време в България, земята се оказва непотребна никому и се появява огромни пустеещи територии, а цената на един декар става равна на цената на един чифт гумени цървули. Ако се запитаме случайно или нарочно се случи това недомислие, трябва да започнем от ролята на стратегия на „нежна революция“ философа д-р Желю Желев, който някъде беше казал, че революционното преустройство на селското стопанство трябва да бъде проведено от чисти и неопетнени ръце! Добре се знае как хората с „нисти

България не е в състояние сама да произведе нужните ни храни.

При нашите природни дадености – плодородна земя, слънце и вода, както и вековни традиции, парадоксално е състоянието на зеленчукопроизводството, овощарството и животновъдството, да не говорим и затова, че нашият Булгартабак, най-големият търговец на тютюн и цигари в Европа, беше ликвидиран до основи. Трябваше да дойдат дни на изпитания, за да разберем колко недалновидни бяха българските политиките по време на прехода, осъществили погром над българското селско стопанство

ПАГУБНИ НЕДОМИСЛИЯ В БЪЛГАРСКОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ

роце“, организирани в ликвидационни отряди, изклаха цялото поголовие на говедовъдството и овцевъдството, разрушиха овощарството, зеленчукопроизводството, консервната промишленост, изградените напоителни полета и системи. Върху пепелта на тези кладии избуя образът на ново земеделие още по-едро от ТКЗС и АПК. Родиха се нови земевладелци – латифундисти от типа някогашните паши, собственици на десетки села и огромни територии обработваеми площи. Днес, тези аграрни олигарси присвояват над 80% от европейските субсидии, които се изчисляват на около единнадесет милиарда

шата аграрна политика. Време е да оценим ролята на т.нар. мерки на ЕС, както и програмата за възстановяване на селските райони, където бяха погребани 30 милиарда от европейските фондове за строителство на паркове, градинки и най-вече къщи за гости, които не само не доведоха до възстановяване на селското стопанство, а станаха причина за мащабна корупция по върховете на властта.

Хората останали да живеят на село и решили да се препитават от производство на зеленчуци или животновъдство, са днешните малки или средни фермери, които се борят за мястото на вътрешния пазар. При-

дит с непосилни лихви, заробил се в денонощен труд, мачкан от конкуренцията, палмовите продукти, сухите млека, ниските цени и бюрократи, за да разбере защо фалират овцеферми и кравеферми. Дошло е време да се оцени и ролята на неолибералния лозунг, пред който коленичиха политиките на прехода: „По-малко горжава, повече демокрация“ и под неговото политическо було разграбиха държавата и ликвидираха едрото българско земеделие. Разбирам всички отрицателни последици от пандемията, но тя стана причина жестоко да се оголят проблемите в земеделието. Пример затова беше скорошният

Илюзия е, че те ще седнат да се главобоят с отглеждането на зеленчуци или животни, където субсидиите не им гарантират високи и лесни печалби, а пазарът навън е затворен. В това се корени причината или пък такава е била целта –

България от голям износител на сурови и преработени храни, да се превърна във вносител.

При всеобхватната пандемия прегърнала в хладните си обятия по-голямата част от света, много държави затвориха своите граници, най-напред заради нашествието на мигранти, а сега – заради пандемията. Тази почти военна ситуация, ликвидира основния принцип на Европейския съюз – свободното движение на хора стоки и пари, и принуди държавите сами да се погрижат за изхранването на населението със собствени сили. За да имат стойност подхвърлените сега лозунги и в България да се върнем на село и да си гарантираме самоизхранването, могат да имат смисъл и значение само ако се направи задълбочена и безкомпромисна преоценка на досегашните грешки и недомислия на европейската и на-

тиснати от конкуренцията на страните субсидирани по-отрано и по-добре от България, „обгрижвани“ от огромна армия бюрократи от Фонд земеделие, министерства и общини, разпределители на европейските средства, селяните се оказаха в положението на гол охлюв незащитен от ударите на чуждата конкуренция,

сблъсък между малките български производители на зеленчуци и големите европейски търговски беризи.

На практика това беше сражение между привържениците на неолибералната икономика и тези, които пледират за запазване функциите на държавата като регулатор, беше сблъсък между производителите и търговците, между частния и държавен интерес. Този сблъсък се състоя, там където му е мястото – в Министерството на земеделието и горите. Тук няма да коментирам появилите се становища на изпалшените идеолози на неолиберализма, изказани по медиите в защита на „магическата“ роля на импулсите, които давал свободния пазар, за благоденствието на богатите народи, определени опитите за въвеждане ред в държавата като опит за възстановяване на социалите. На тези теоретични, някои от тях участвали в разработването на селското стопанство, трябва да се напомним, че няма държавява, която да е оставила своето земеделие на случайности или без финансово и организационно подпомагане. Освен

Имахме цивилизация, която смяташе, че може всичко, а сега Виждаме, че не може нищо!

Емир КУСТУРИЦА

В историята на човечеството има явления, които най-добре отразяват смъртта на епохата. Но сигурно никой не е блеснал в подобна ситуация като Славой Жижек. Първо, той превърна философията в „стендъп комедия“ – спектакъл, в който комикът на живо се изявява пред зрителите. Получи плесница от Ноам Чомски, който го нарече клоун, но упоритият словенец не помисли да спре. Продължават да му предоставят арени, на които да тъквува нещата в света. Хората го слушат, но аз, по правило, виждам друга, необичайна картина.

Когато той говори, на момент ми се струва, че се търкаля таз, откачил се от колелото на движещ се автомобил; търкаля се и се върти, докато след няколко оборота, дращейки асфалта, се блъска в мантинелата или друго препятствие и едва тогава тракането секва. Когато шофирам, стая ми се сърцето като виждам на пътя да лежи таз. И ми става непоносимо жално – не е ли това Славой?! И си мисля дали ще се намери силно лепило, та всеки път, когато дава спектакъл, тазът да си остане на място. Но остава опасността от неговите бръщолевици да не падне цялото колело. Тогава лепилото вече няма да помогне.

Преди дни Славой Жижек – най-големият словенски философ след Едвард Кардел (идеологът на СЮК и един от най-близките съратници на Тито), написа авторски текст за „РТ интернешънъл“. Първо, осмива коронавируса и повече от проф. д-р

Емир Костурица: Сега е време, когато човешката безразличност е условие за успех, кога слънцето на цивилизацията, на което се възхищавахме, залязва

Бранимир Несторович (член на сръбския Национален щаб за борба с коронавируса, бел.пр.) сравнява поведението на европейските правителства и предприемачите от тях мерки с комунистическата пропаганда по времето на Тито. Припомни непроверената новина, заляла навремето СФРЮ, че имало недостиг от тоалетната хартия. Тоалетната хартия изчезна, каза мега философът, заради обявените ограничения в планираната икономика на комунистическата държава. Именно пропагандата възбудила хората, и рафтовете в магазините се изпразнили. Същото се случва сега в Западна Европа: хората нападат супермаркетите, свръшва маслото, брашното, захарта.

Световната система е зрешна,

заключва мега философът. И както Чернишевски някога, днес се задава въпросът: „Какво да се

прави?“ Не мина седмица и тазът отново се откачи. Славой отговаряше на въпросите на водещия новините на „РТ интернешънъл“ за разрастването на короната. Този път, с напълно различен тон – без нито следа от „остроумие“, той сериозно се разя, забравяйки предишните си подигравки към съвременната чума. Наред с други неща каза, че пред икономически крах на света е необходимо на международно ниво да се обединят левите сили, за да победят националистите и всички други чудовища, които се противопоставят на ваксините срещу смъртоносният вирус. По този начин короната би могла да бъде партийна позиция във време, когато дори Господ Бог не знае кои са левичари и кои десничари. Ако Кардел би могъл да се надигне от гроба, със сигурност щеше да каже: „Много добре, Жижек!“

Жижек забрави обаче, че левичарите първи патентовали национализма, че Гарибалди, например, е италиански националистически левичар, макар и масон. Определения за морала са давани от Платон, Кант, Ницше, Исус Христос, но тъй като те не са дълбали твърде много върху аморалността, струва ми се, че е налице недоразумение по въпроса от страна на либералния лъв словенски професор с австро-унгарска нагласа. Когато някой се осмели да обхване всичките бели световни теми, използва анекдотична лексика, за да обясни нещата, които се случват пред очите ни. За студентите по света, които още не са се обучили да сравняват Жижек с известен, светило и това е най-важното. Няма значение, че казаното от него е глупост.

Ако приемате всичко каквото ви забраняват чрез екрана, а като докоснете дистанционното и от всеки друг източник получавате сходна картина или тон, вече сте им хвърлили въжето, което в крайна сметка най-добре е сами да си го окачите. Ставате съучастник на сътрудниците на глобалистичния ъндърграунд, в чиято дейност, наред с другите, е нает и Жижек. Всичко това става във време, когато

човешката безразличност е условие за успех,

когато слънцето на цивилизацията, на което до вчера се възхищавахме, залязва. Тогава, всичките тези гости на екрана са просто измамници, които се опитват да пришпорят мър-

тъв кон, от чиято леш извира моделът, копиран от старлетки и проститутки, легализирани своя статус; от политици, които незаконно забогатяват; и в крайна сметка от този модел се измъкна и коронавируса.

Дали човек го е направил или наистина е бил изяден заедно с прилепа, това е без значение за нашата безнадеждност. Ние сме заразени много отдавна. Изразнали сме заедно с нашите деца и внуци във време, когато значение имаше какво казва спортист или актьор за нещо важно, а не доктор на науките, който знае същността на проблема; когато вирусолог не може да отхвърне ваксина, защото заплатата му е като на шофьор на камион. Това беше цивилизация, за която казваха, че може да направи всичко, а сега сме свидетели, че не може да направи нищо.

Вирусът пристигна като философът-таз, който отдавна замъглява съзнанието ни, а и ние не бяхме наясно, че пропадате заради неговите мани. Всеки успешен спортист е по-важен от учените, вирусолозите, онкологите. Всеки, който се пълчи с огромното си богатство, се оказваше по-добър от философите и икономистите; познаваше историята по-добре от професионалните историци; всяка курва в популярна телевизия знаеше по-добре как да се организира семейния живот в мирния и почтен свят.

Свят, в който реалността е профанизирана, а зрелището е сакрално; в който за учените няма място; в който сме наказани със смърт, защото нямаме сили да осъзнаем по-рано, че богатството не е всесилно, защото вървахме на тази лъжа. Виждаме, че и с парите си те нямават решение срещу мъничкия ковид.

Авторизиран превод: г-р Падро ХАНДЖИЕВ

ПАГУБНИ НЕДОМИСЛИЯ...

ките, местните и чуждите, богатите и бедните. В набелязаните мерки има предложени важни механизми, финансови и организационни, за преодоляване на появилите се трудности, а също така и за подобряване на конкурентните способности на малката ферма и фермер, чрез финансово подпомагане в борбата му за място под замътието на свободния пазар и големите вериги, макар да се знае, че неговите шансове са под сергите на градските и на фермерските пазари, а също така и на борсите, където

безконтролно вилнее негово величество прекупвачът.

Така стоят нещата днес, а утре? Анализаторите предвиждат святът да не е същия. Задава се край на глобализма, възникването на нови икономически и политически съюзи и центрове, появата на други икономически механизми и теории на мястото на неолибералните. За решаването на такива сложни явления и процеси ще са нужни други познания и компетентности, интелектуален и морален капацитет на политиките и стопанските фактори, за да са в състояние да виждат десет хода напред. С една дума, време е да се предугада какво се задава. За хубаво ли е или за лошо? Повече от очевидно е, че при очакваната ре-

цесия – загубите от стопирането на промишлеността, скоро ще стане ясно коя държава колко пари има в портфейла си. Тези, които успешно затвориха икономиката и спасиха от смъртта народа си, ще застанат очи в очи срещу него, за да преброят заедно пилците на есен. Тогава ще се разбере и спасените от смъртта колко пари имат в джобовете си за хляб, за домати, банани или за гържолки, а днешните рейтинги на тези, които сега се борят за тях, няма да струват пет пари, ако хората са безнадеждно обеднели. Тогава, в края на тунела на новите магистрала, ще се зададе ВИДОВДЕН, и при селяните, и при работниците,

и при лечителите от първи и втория ред на фронта срещу пандемията, защото подобно на случилото се в селското стопанство, фаталното недомислие сполетя и здравната система, превръщайки я в търговска дейност. Ще се види как и защо някои лекари и сестри едва връзват двата края, а други, са станали милионери.

Не знам хората от най-горните етажи на властта дали си дават сметка колко акъл трябва, за да проумят и решат сложните ребуси? Дали разбират, че животът няма повече да търпи „каликните“ и партийните подлизурковци.

ДОКОГА ЩЕ ПРЕДАВАМЕ СЕБЕ СИ И БЪЛГАРИЯ?

Елена АЛЕКОВА

Продължение от бр. 16

Спомних си, че през 90-те години на миналия век в книга на Живко Сахатчиев за Якоруда бях чела за такава подмяна. Авторът цитираше и документи. Ето например писмо на Общонародния комитет за защита на националните интереси (ОКЗНИ) до Областния управител на Софийска област от 10 март 1995 г.:

„Господин Областен управител,

Съгласно Закона за възстановяване на имената на българите мохамедани, на гражданите, родени след 1972 г., се решава за фамилно име да се пише името на дядото, а на гражданите, родени преди 1972 г., се възстановяват предишните фамилни имена. Но бившият секретар на ОБС (Общинския съвет – бел. Е. А.), един от лидерите на ДПС в Якоруда, Мохарем Осман е извършил преднамерено рецидивна нарушения, като:

Солейман Еминов Шиндев, роден през 1946 г., е записан сега с фамилно име Али;

Хюсеин Мехмедов Шехов, роден през 1935 г., е записан сега с фамилното име Мустафа;

Сабри Исмаилов Цикалов, роден през 1961 г., е записан сега с фамилно име Чикал;

Мехмед Айдын Гълев, роден през 1936 г., е записан сега с фамилно име Исмаил;

Вихрен Албенов Црънков, роден през 1956 г., е записан сега с име, презиме и фамилно име Репат Бетопла Бетопла;

Салихе Айдынова Трамбучова, родена през 1932 г., сега е записана с фамилно име Алваджи, след това записана Мехмед;

Налие Алишова Сирачка, родена през 1950 г., е записана сега с фамилно име Мехмед;

Джемал Юмеров Еланчев, роден през 1956 г., е записан сега с фамилно име Ислям;

Фатма Алишова Мръцова, родена през 1950 г., е записана сега с фамилно име Мустафа;

Емилия Райкова (Доспатлийска) Гюзелева, родена през 1958 г., сега е записана Емине Расим Мустафа. Същата е от с. Аврамово.

Българска национална телевизия отново сее лъжи

Целта на тези закононарушители е скъсване с българския корен. Ще Ви посочим и следния случай: в с. Конарско двама активисти на ДПС изкарват от заведението бившия секретар на кметството Здравко Илиев Старков, удрят му два шамара и му разкъсват паспорта, защото още е с българско име.

Г-н Областен управител, молим Ви да наредите да се извърши проверка по посочените случаи и още други такива, както в Якоруда, така и в другите селища на общината, и се потърси съответната отговорност“.

(Цит. по кн.: Живко Сахатчиев. „Второто потурчване на Якоруда 1990-1995 година“. Статии, писма, документи, разговори. Изд. „Зеница“, Пловдив, 1996.)

ОКЗНИ възниква още на 7 януари 1990 г. в София след неочакваната развой на събитията по т.нар. „възродителен процес“.

В отговора на Областния управител на Софийска област Ал. Балабанов до Живко Сахатчиев

е възбудено наказателно преследване за груби нарушения на Закона за имената на българските граждани, но както пише Живко Сахатчиев, нищо по-нататък не се случва, а нарушителят Мохарем Осман дори става кмет на Якоруда...

Този проблем не е разрешен и до днес – компетентните органи и политиките си затварят очите, за да не усложняват, предпологам, излишно живота си, журналистите нехаят, останалите не се интересуват – в краен случай, имат „мнение“, плод на емоции, но не и на компетентност.

Понякога мислех, че този хитроумен ход към откровеното турцизиране на българите мохамедани през 90-те години е дело на Ахмед Доган. Оказа се, че не съм права. Един от онези, които носят пряка отговорност за небивало предателство спрямо тях и спрямо България, е Михаил Иванов. Той като че не разбира какво всъщност е направил и в едно интервю от 2011 г. („Ахмед

Доган няма принос за връщането на имената на турците и помациите“) така се тупа в гърдите – все едно е извършил геройство:

„Това беше вечерта на 4 март 1990 г., когато една редакционна група, включително представители на няколко неправителствени организации, се бяхме събрали да работим в сградата на парламента върху последната редакция на Закона за имената, с който да бъде възстановено правото на свободен избор на име. На другия ден предстоеше законът да бъде разгледан и приет от Народното събрание“.

(Цит. по: „Михаил Иванов: Ахмед Доган няма принос за връщането на имената на турците и помациите“. Интервю на Димитрина Чернева. – „ГЛАСОВЕ“, 25.05.2011 (на адрес: <http://glasove.com/categories/kultura-i-obshchestvo/news/mihail-ivanov-ahmed-dogan-nyama-prinos-zavrushtaneto-na-imenata-na-turtsite-i-pomatsite>).

Така че тъкмо Михаил Ива-

но: че са потурчени. А именно потурчването (или обособяването им в „помашки етнос“) е далекобойната цел на отродителите.

За сведения на телевизионера от БНТ Иво Никодимов и директора на БНТ Емил Кошлуков тяхното отродяване започна на 29 декември 1989 година!

И наистина, след като векове наред – и по време на робството, и във времената на смутове, въстания и войни за обединение след Освобождението (1878 г.) – турците не успяха да потурчат българите мохамедани, това се случи с тях в началото на 90-те години на ХХ век, и то благодарение на самите българци – техните братя по кръв! Всички, които с дела и думи работиха и участваха усърдно през годините в този пагубен за България процес на отродяване на нейните чада, все някога ще понесат за това, което са на сътворили. То дори не е предателство. ТО Е ИЗМЯНА НА КРЪВТА.

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От всичко, казано дотук, е ясно едно: телевизионерът Иво Никодимов не е в час и не познава проблема, който коментира. Това си е негов проблем, разбира се. Но се превръща в общонационален проблем в мига, когато той се появява в БНТ и облъчва зрителите с въпиющата си некомпетентност. Тук му е мястото да подчертаем и вината на директора на БНТ Емил Кошлуков, който не за първи път допуска от екрана на БНТ да се ръсят клишетата, непроверени неща, думи по инерция, които понякога са много близки до лъжата...

Остава надеждата, че независимо от днешните вятърничави приказки на отделни национално безотговорни политици, научни работници и лаици по темата, все някога ще се появят сериозни изследователи, които ще се ангажират с разнищването на предателствата и измените на новата и най-новата история на България...

За тези, които искат да знаят истината за българите мохамедани, би било повече от необходимо да се запознаят с изданията на Дружба „Родина“, реализирани от ТАНГРА ТанНакРА ИК, като например: „Заблуди и фалшивификации за произхода на българите мохамедани“. Материали от научната конференция, Смолян – 29 октомври 2009 г. (2010); „Българите мохамедани. Лъжи и спекулации“. Статии, бележки, научни доклади, писма. Първа част (2016); „Българите мохамедани. Лъжи и спекулации“. Статии, бележки, научни доклади, кореспонденция на Дружба „Родина“. Втора част (2016). Очакват се още книги...

преварвашо отражение на катастрофата, но на неосъзнато и масово-поведенческо равнище, преди всичко под формата на различни девиации. Това са и модните залитания по окултизма, и нарастване на престъпността, и особено – увеличаване броя на самоубийствата, в частност, сред младежта (интригуващ е паралелът между разпространението на „клувовете“ на самоубийци в Русия от началото на ХХ в. и мрежовите групи на самоубийци в съвременната РФ).

В същото време върховете винаги се стремят да наложат на населението своя картина на света или да я заместят със зомбираща видеопродукция.

На стр. 9

Сенчестата страна на съвременния свят

От стр. 1

И резултатът е: слепи водят слепи, порочният кръг на лъжата и самозалъгването се затваря. А нали именно кризисните времена предоставят невиджани възможности за адекватно – такова-каквото то е в действителност – разбиране на реалността, за откриване тайните на системите и загадките около „кошчегевата смърт“ на техните господари. Забележително го е формулирала Надежда Манделцхам: „В период на брожение

и разпад смисълът на близкото минало внезапно се избистря, защото още го няма равнодушието на бъдещето, но вече е рухнала аргументацията на вчерашния ден и лъжата разко се различава от истината. Трябва да се прави равнометка, когато епохата, свързвала в недрата на миналото и без бъдеще напълно и изчерпана, а новата още не е настъпила. Този момент почти винаги се изпуска и хората тръгват към бъдещето без да са осъзнали миналото“.

Да живееш в настоящето в съответствие с картината на реалността от вчерашния ден всъщност не е безобидно: вместо да воюват с настоящето, хората се бият със скелетите и драконите на миналото и изстрелите от бъдещето. Бият се с господарите на отиващата си епоха, с техните привилегии и символи, без да забелязват как с викове за свобода, равенство и права на човека, ги

яхват господарите на бъдещето, новите готюванци,

които ще им се наложи да носят на гърба си, както Синбад мореплавателя е носел хит-

рия старец („непо пътешествие“). Точно затова е важно да се разбира как функционира светът и какво се крие зад старите етикети. Например, когато ни кажат „Занад“ ние по навик повтаряме, а всъщност него вече го няма – на мястото му се е настанил постзападът. Говорят ни за християнската цивилизация на Запада, а нея практически вече я няма – на мястото ѝ се е появил постхристиянски социум. Обясняват ни за светлото бъдеще на световния среден слой

„очистена“ от население, защото ние исторически сме доказали:

руснаците са едигствените в света, които могат успешно да се съпротивяват на Запада,

да го бият и да създават алтернативни форми на европейска (но не западна и не капиталистическа) съвременна (Modern) цивилизация. Наш реален Модерн беше системният антикапитализъм, въведен в СССР. Тъкмо по тези при-

чини вече четвърт век у нас се рушат промишлеността, науката, образованието, здравеопазването – под съпровод на сдържано-оптимистични рапорти за някакви си уж постижения. Това напоямня ситуацията от „Охлюв на склона“ на братя Стругацки: цели села потъват под земята, а СМИ го представят като поредно „постижение“ и „издигане“.

Още един пример: представят ни глобализацията като някакъв уж обективен процес, който уж нямал алтернатива, при което бъркат (отчасти съзнателно, отчасти от глупота) глобализацията с интеграцията и интернационализацията. По-точно, алтернатива май имало, но вътре в самата глобализация – по-бавна и равнопоставена, а нейни творци, както се предполага, щели да станат страните от БРИКС. И макар възторзите по отношение на глобализацията да поутигнаха, на недостатък безобидните ѝ „аватар“ и досега се хващат

Освен съзнателните и „полусъзнателни“ изопачавания на реалността има и такива, които са свързани с това, че вниманието ни най-често е приковано към определено пространство (в ушъръ на други) и е ограничено от определено време – краткосрочният дне-

нията голяма награда се разиграва някъде далеч; незначително – на фона на тектоничните размествания, от които „на дните в суетната миша“ (А. С. Пушкин) малко са се интересували. Е, разбира се, че е поинтересно с когото спи Мадона, на колко възлиза реалното състояние на Уорън Бъфет и повлияли ли са руските хакири върху американските избори. Това прилича на настоящето-бъдеще. Но не. Бъдеще са албанците в Рим, арабите в Париж и мексиканците в Лос Анджелис. Бъдеще е „мюнхенският султанат“, „марилският вилает“. Бъдеще е „джамията Парижката Света Богородица“. Уточнявам: едно възможно бъдеще, ако в Европа не се извърши, както би казал М. О. Меншиков, „някаква смяна на енергиите“.

Нещо като репетиция или по-точно като

спомен за бъдещето

беше миграционната криза в Европа, но тя премина и не че я забравиха, но се опитаха да я заличат от съзнанието си. Обаче проблемът не из-

шен ден. Това е разбираемо и в много отношения естествено, обаче последиците от подобна избирателност често са катастрофални, особено в средна и дългосрочна перспектива. Ето какво имам предвид. Ние неотклонно наблюдаваме онова, което се случва в света, в голямата политика, съсредоточавайки се върху Запада и най-вече върху САЩ: президентските избори, какво бил казал Тръмп, какви ги мътела Хилари и т.н. Разбира се, върху кризите и войните: Сирия, Каталуня, Венецуела и много други. При цялата важност на тези събития обаче виждаме онова, което е на повърхността, краткосрочно-събитийното. Има по-незабележими процеси, които последници се разгръщат продължително време, но когато се разгърнат създават такива ситуации, поражат такива кризи, които променят, а понякога напоямня преобръщат хода на историята. Днес такива процеси се развиват в периферията на Запада, ядрото на капиталистическата система, тоест на „развития свят“, в света на бордеите, и по правило ги забелязват едва тогава, когато те се изправят в пълен ръст, застанат на прага във вид на многомилионна армия от варвари. И когато настъпи денят Д и часът Ч, когато завъят Камбаните на Историата, става ясно: онова, с което хората са живели и от което са се възлунвали, което са смятали за Голяма Политика и са го следили като важно и съдбоносно, не е

нищо повече освен незначително шоу от Голямата Игра,

чията голяма награда се разиграва някъде далеч; незначително – на фона на тектоничните размествания, от които „на дните в суетната миша“ (А. С. Пушкин) малко са се интересували. Е, разбира се, че е поинтересно с когото спи Мадона, на колко възлиза реалното състояние на Уорън Бъфет и повлияли ли са руските хакири върху американските избори. Това прилича на настоящето-бъдеще. Но не. Бъдеще са албанците в Рим, арабите в Париж и мексиканците в Лос Анджелис. Бъдеще е „мюнхенският султанат“, „марилският вилает“. Бъдеще е „джамията Парижката Света Богородица“. Уточнявам: едно възможно бъдеще, ако в Европа не се извърши, както би казал М. О. Меншиков, „някаква смяна на енергиите“.

Нещо като репетиция или по-точно като

спомен за бъдещето

беше миграционната криза в Европа, но тя премина и не че я забравиха, но се опитаха да я заличат от съзнанието си. Обаче проблемът не из-

чезна, демографският котел извън расово и демографски застарелия западен свят кло-кочи. Когато той заври и капакът му отхвъркне, тогава ще стане страшно: избухването на котела ще е решителният принос в настъпването на новото Тъмновековие и ще обуслови редица черти на новия постакастрофичен (за мнозина — постапокалиптичен) свят. А засега всички тези неща се възприемат от световния Юг като доста далечен умерено-тревовен фон на европейското (северноатлантическо) битие — като варварски свят (Рах Barbaricum) от времето на късната Римска република и Римската империя. Но нали не бива да се забравя как е завършило всичко в случая с Рим?

От края на II в. на н.е. варварите са били постоянен външен фон, а след това и фактор от живота на Римската империя. През 113-101 г. пр.н. е. Републиката е водела война с кимврите и тевтоните. През 102 и 101 г. Гай Марий нанася поражения на противника в битките край Аква Секстия и Верцел, с което войната приключва. По това време численото съотношение между Рим и варварите, римската войска и варварите е приблизително еднакво. За няколко столетия, докато Рим живеел свой живот, преминавал от кризи към стабилизирани и от стабилизирани към поредни кризи, броят на варварите, заселващи се по периметъра на римските граници съществено нараснал, военната заплаха от тяхна страна се умножила по демографския им потенциал. При това и Рим от III в. нататък западал, преставайки да бъде Рим, вътрешно се разлагал, загубвал ценностите си и се оварварявал — излезли на мода източните култове, в живота навлязло варварско облекло, стремежът на елита към хедонизъм, настъпило разложение сред низшите слоеве и т.н.

С други думи, в продължение на няколко столетия край Империята израствало демографско възвишение, което щом тя отслабнала, се сринало върху нея и я съкрушило. И макар

финалът на съкрушаването

да се проточил близо сто години, фактът си остава факт: инфилтриралите се в империята и уседнали там, подкрепяли външния натиск и нещата се случили по Тойнби: комбинирани удар от вътрешния и външния пролетариат — и край.

На стр. 10

Сенчестата страна на съвременния свят

От стр. 9

Но този удар демографски е узрявал и се е подготвял в продължение на три столетия, бидейки външна канава в борбата на римския елит за власт и собственост. А в същото време е цъкала бомбата със закъснител, на която (както и на дългосрочните последици от цъкването й) обръщали твърде малко внимание: варварите са някъде там, отатък границата.

Днес световната ситуация отчасти напомня времето на късната Римска империя. При цялата повърхностност на историческите аналогии, при все че съвременният свят е неизмеримо по-сложен от света от-

Руснаците са единствените, които могат да се съпротивяват на запада, да го побеждават и да предлагат алтернативи за световното развитие

пред хиляда и петстотин години, понастоящем пак имаме империя (Постзапад), пак презряла и не само постепенно губеща хегемонията си, но и загваща в упадък: икономическа криза, развиване на средната класа, интелектуално-волева деградация на елита и населението като цяло, криза на семейството и заличаване на традиционните ценности, дехристианизация, издигане на половите извращения и бездетността в норма, фактически отказ от трудова етика в полза на хедонизма, потреблението и много други неща, благодарение на които се е извършило изграждането, развитието на Запада като цивилизация.

Социокултурният и волеви импунитет на Запада, съществено се срива,

което се прояви, примерно, в редица европейски страни по време на миграционната криза. Тогава се оказа, че мъжете европейци са неспособни да защитят своите жени и деца — condition sine qua non от нормалното състояние на популацията — от пришълците мигранти, при положение, че

последните засега са малцинство. А нали защитата на самките и потомството от самците са в основата на съществуването/оцеляването на популацията. Изобщо не споменавам за случая, когато за изнасилване на пони от зоологическа градина в Германия, извършено от сирийски мигрант, насилника го заплашва много по-голяма пристържана, отколкото ако беше изнасилвал жена или дете.

Днешното противопоставяне в Европа на белите европейци и чужденците носи принципиално нов характер в сравнение с противопоставянето на римляните и варварите и е утяжнено от ред обстоятелства, чиято съвкупност, по същество, почти не оставя на белите ев-

дали към една и съща раса, а в религиозен план са били езичници: дори през в IV-V в. християнизацията на Рим не е била извършена напълно. Съвременните европейци се различават от мигрантите, превърнали се вече във „вътрешен пролетариат“ (обаче не в капиталистическия, а в римския смисъл на термина: такива, които често изобщо не работят, а паразитират върху държавата, настоявайки за хляб и зрелища и при това активно се плодят) не само етнически, но и расово, класово и социокултурно (религията). С други думи, срещу относително благоустроения толерантен (тоест лишен от воля за съпротива) бял европейец, често на

променящ тъканта, вътрешността на европейския социум. Изглежда ще са достатъчни 15-20%, за да се измени балансът кардинално и необратимо. А този процент — няма съмнение — ще бъде достигнат. Както заяви един палестински активист, арабите имат оръжие, по-сериозно от атомната бомба — матката на арабската жена.

Демографският котел на Юга

възвизра стремително: можем само да въздишаме по древните времена, когато около римските варвари са се размотавали четири и кукур столетия; на днешните ще са им достатъчни стотина години, а най-вероятно — няколко десетилетия. Повтарям: ние наблюдаваме кипящата пяна върху повърхността на котела, но решаваща роля ще изиграе она, което се крие под нея. Който не е спял вижда: към средата на XXI в. повече от половината население на света (ако оценките са верни, 4,5 млрд. от 8) ще живее в Китай, Индия и Африка. Тези региони няма да могат не само да изхранят, но и екологически да удържат такава човешка маса и хорската лава ще се устреми нагата, където е чисто и светло и където живеят мъже, неспособни да защитят дори самите себе си, да не говорим пък за слабите от мира сега.

Добре дошли в новата епоха на преселението на народите!

Още малко — и ситуацията в Европа ще можем да опишем със стиховете на А. Блок:

... когато хун свиреп
пребръква трунове, когато
подпалва църкви, градове и степ

и рѣфа плът на бели братя!..
(„Скити“)*

Прев. Кр. Георгиев
На същите онези охранени европейски братя, за които беше писал С. Хелемендик. А на хората, склонни да приемат всичко това за преувеличено паникьорство ще отговоря: по-добре да се притесниш за пет минути, отколкото цял живот да си покойник, изгнаник или роб на жужденци.

В самото начало на V в. от н.е. знатният римлянин Сидоний Аполинарий пише на свой приятел затова колко му е хубаво и спокойно да седи във вилата си край басейна, наблюдавайки как над водата е застинало водно конче. „Живеем в прекрасна време“ — прави заключение той. След няколко години (в 410 г.) Аларих разграбва Рим, а портите му отварят „вътрешните пролетари“.

Най-доброто средство срещу „синдрома на Сидоний Аполинарий“ е принципът „който е предупреден той е въоръжен“,

От стр. 12

Кажки, къде е радостта, поете?
Кажки, къде са точките опорни?

Не ти оспорват вече стиховете,
макар че те са не по-малко спорни.

Не ти отричат правото да страдаш.
Съгласни са дори да бѣдеи нов...

... И в неспротивлението падаш,
като в една целувка без любов.
(“Кажки, къде е радостта, поете?”)

Ако в ранните стихосбирки на Левчев преобладава възторженият летопис на строежите, на вътрешните пулсации и усилията за изграждане на ново общество (“Но преди да остарея”, 1964, “Пристрастия”, 1966, “Обсерватория”, 1967, “Рецитал”, 1968, “Стрелбище”, 1971, “Свобода”, 1974), в покъсните му творби надделява съмнението, обръкването, разочарованието, умората. Може би защото поетът интуитивно долавя драматизма на новото време. Започнал е „големият лов“, пуснати са викачите на вечността, човечеството е подготвено като ранено животно... Като яростно слънце изгрява предчувствието за идващите нови социални разломи, във въздуха витае някакво непредотвратимо усещане. И то не е само за катастрофични сътресения в конкретното, в българското общество; не е само за трусове в общопланетарен и социален мащаб. То е усещане за трагичните колизии в душата на отделния човек, за опасните нравствени деградационни процеси, които идват с края на века, а с него идва и голямата катастрофа:

Частът е час за смърт.
И от самия връх
на небесата
пада
последната звезда.

Предутринникът лъхва
и довава
предчувствие
за края на света.

(“Големият лов”)

Ето едно стихотворение, което великолепно илюстрира как историческото послание дава точен и пронизателен отговор на въпросите, които преследват и вълнуват човека от края на двайсети век:

Смъртта е тайнство.
Страх... Но край — едва ли.
Прев. Кр. Георгиев

Земната люлка в пустотата ме лолей.
И чувам сферите —
кристалните сигнали —
аз, който не избягах от Помпей.

Преди разкопките да ме разкрият —
свит като ембрион, тих, вкаменен —
аз просто устаоях срещу стихииите.
И забравимото се вкопчи в мен.

Аз гледах как вий бягате надолу
към лодки и спасителни лъжи.
Окрали храмовете, вий се молехте
грехът на чужда намат да тежи.

Човеци. Зверове... Изчезна всичко.
Как хубав бе пустинният Помпей!
При мен останаха две-три тревички.
И слава догъзла като злодей.

Смениях Бог. Проучиха Вулкана.
Графът развратен станал е музей.
И само аз при себе си останах —
аз, който не избягах от Помпей.”

Съществен структурообразуващ елемент в поезията на Любомир Левчев е такъв аспект става въображаемият диалог, реторичното поставяне на въпроси, своеобразната словесна фехтовка, която позволя-

Гладиатор с меч от светлина

ва на автора да разгърне не само идеята си, но и да организира формата на стиха, архитектурата на лирическата визия. Това според мен е обяснението защо толкова често поетът естетизира патоса, защо патетизира естетичното, защо емоционализира идеята или идеализира емоцията. И твърде често върви от пластическото видение към стиховидението, към словесния пейзаж, към музикалния мотив

Любомир Левчев, Петър Маринков, Иван Гранитски и Виктор Пасков

и изследването на загадъчните обеми на думите. И от техните невероятни съчетания се ражда онзи вълнуващ свят на Левчевските разгърнати метафори.

Един от малкото съвременни български лирици, който се стреми да изгражда стихотворения метафори, и твърде често го постига, е Любомир Левчев. Ирационалния, имагинерният характер на епохата привлича като магнит поета и неговите стихотворения-метафори като в мрежа улавят параметрите на необяснимите ирационални послания. Това е особено видно в стихотворението „Разсъмване“:

...
Свърши времето, което
наричахме история
и светът ден,
а се оказа нощ.
Без слава.
Довиждане до следващата лава!

Късните лирически творби на поета твърде ярко илюстрират тази тенденция. В “Микроскопична балада”, “Сантиментална кабала”, “Под сянка на звезда”, “Свещеряване”, “Удоволствието да губиш”, “Последен разговор за всичко”, все по-често се появява образът на Смъртта. Докато обаче ранният Левчев мечтаеше да назначи Смъртта за своя секретарка, сега нейният образ е твърде езотеричен. Поетът се опитва да открие тайната целесъобразност, скрития смисъл на този всевиждащ и контролиращ всичко образ. За него той е последна Съвест на епохата, вътрешен Самосъд, огнена Вечност, Вход, но същевременно и Изход, Арка към неведомото и невидимото познание. И може би краен отговор на всички въпроси, които измъчват човека.

Смъртта отново в моя дом се крие.
Чувам я нощем как минава
по коридора. Влиза в кухнята и пие
вода от стъклената кана.
Тогава бързо ставам,
но не съм успял да хвана
нищо една действителна следа от нея.

Не се люлее пошлее.
Часовникът работи
и светът изглежда вечен.

Като забравен кран
тече човешка реч и...

...
невръстно бѣдеже пици и моли минало
то да не си отива.
(“Последен разговор за всичко”)

И поетът отново се сблъсква със

бомир Левчев се опитваше да разгадае тайната на изминалия вече XX век. Той съзряваше столетието като “прозрачен стъклен съд” и безподробно му перо го превърна в най-полюбовения творец в поетичната кохорта на философите-лирици и пластици в съвременната българска поезия. Той не само наблюдаваше драмата на епохата като неин хронист, но се опитваше да разбере и трудната загадъчност на основното разделение между посветени и външни, между виждащи с вътрешното си зрение и „слепците с очи“, както би казал геният Ботев.

Езотеричен и конкретен, екзистенциален и остро социален, поетът в едни от последните си творби, “Селена”, “Лавото око на Боговете”, ни поднесе и трагичния образ като сменящата се карта на Балканите — “както се сменя превръзка на рана”. Любомир Левчев бе прозрял, че животът на конкретното отечество е пулсацията, без която не може да живее световната душа. Ето защо с цялото си творчество той е едновременно трагичен, мъдър и състрадателен; абстрактен и космично извисен, но преди всичко дълбоко потопен и пропит от отечествените надежди и терзания. И като такъв се записва в пантеона на българската поетична слава.

БЪЛГАРИЯ НАД ВСИЧКО!

ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Минчо МИНЧЕВ
РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ:
Проф. д-ик. н. Бончо АСЕНОВ
акад. Васил ГЮЗЕЛЕВ
Виолета СТАНИСЛАВОВА
(отговорен редактор)
д-р инж. Марин БЕЛОВ
Проф. д-р наук. СТЕФАНОВ
акад. Николай ХАЙТОВ
ст.н.с. Румен ВОДЕНИЧАРОВ
Проф. д-р ист. н. Тодор МИШЕВ
Фотографи Борис Марков

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА:
1000 София
ул. Пиротска №3
тел.: 02 985 23 07
тел./факс: 02 846-50-01
ИЗДАВА
“Втора Зора” ЕООД
Печат „Нюзпринт“,
София, ул. “Тинтява” 100

БАНКОВА СМЕТКА:
Уникредит Булбанк
IBAN B643UNCR70001519963494
BIC
UNCRBG5F
Примат се оригинал по
стандарт 30 реда,
56 машинописни знака.
Ръкописи не се рецензират
и не се връщат.
Броят е приключен редакционно
на 24.04. в 14 часа.
Хонорари се изплащат в сряда
и четвъртък от 13 до 15 часа
ISSN 1310-8492

Иван Гранитски

Днешната българска поезия представлява удивителен организъм, който, от една страна, се развива в съответствие с пулсациите на социума, а от друга, има самостоятелен интелектуален и духовен живот. Независимо от празните брътвежи на различни литературни некрофили, които полагат неимоверни усилия да убедят общественото мнение, че последните петдесет години в българската поезия са били пустиня, ние виждаме, че се открояват имената на неколцина съвременни поети, които съхраняват жива и продължават съзидателната енергия на голямата българска поезия, разгръщат поетическите завети на Христо Ботев, Пейо Яворов, Пенчо Славейков, Димчо Дебелянов, Гео Милев, Николай Лилиев, Никола Вапцаров. Достатъчно е да споменем тук автори като Валери Петров и Александър Геров, Иван Пейчев и Веселин Ханчев, Богомил Райнов и Георги Джагаров, Павел Матов и Петър Караангов, Любомир Левчев и Христо Фотев, Стефан Цанев и Никола Инджов...

Сред тези имена особено място заема Любомир Левчев, който на 27 април 2020 г. трябваше да навърши 85 години. Големият поет се пресели в по-добрия свят само няколко месеца по-рано – на 25 септември 2019 г. Предизвикателно дързък още с първите си книги (*“Звездите са мои”, “Завинаги”, “Интелигентска поема”*), той привлича вниманието на критиката и на читателите с редица многопосочни, а нерядко и взаимно изключващи се внушения.

Първоначалната поетическа позиция, която поетът афиширано (а понякога и скандално) защитава в първите си лирически сборки, е желанието за естетико-художествено взривяване на щампите и каноните на една архаизираща се поетика и поетическа визия, на баналното статично поетическо зрение. От една страна, първите книги на Левчев маркираха оня естествен лирически протест, който отразяваше адекватно социалните раздвижвания в средата на петдесетте години на ХХ век. От друга страна, самите художествени произведения индуцираха обратно, макар и на пръв поглед с незначително влияние, социалните процеси и настроения. И маркираха началните тласъци на едно неминуемо размразяване в последващото десетилетие.

В този смисъл, първите книги на младите поети от 60-те години на ХХ век, предизвикваха различни реакции. От една страна, почуда и симпатия, а понякога дори акламации, заради способността да се улови духът на новото време и да се претворява в нови оригинални художествени форми. Второ – усещането за общност на поетическата гилдия, движена върху крилете на настъпващото обществено обновление на идеите и, разбира се, върху нова, освеже-

Гладиатор с меч от светлина

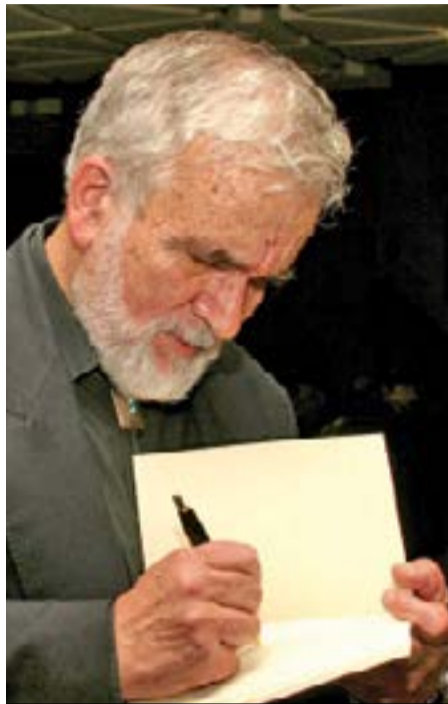
27 април 2020 – 85 години от рождението на поета Любомир Левчев

на естетика, освободена от догми, щампи и клишета. И трето – съпротива срещу казионната критика, заета по-скоро с охранителни идеологически функции, която от тази позиция бе лишена от сетива за истинските художествени достойнства на творбите.

Без съмнение Любомир Левчев е един от ярките смутители на литературното спокойствие по онова време. В ранните негови творби (от *“Звездите са мои”* до *“Позиция”* и *“Но преди да остарея”*), навсякъде и днес можем да различим онзи характерен негов дори наивистичен изказ, неусложнените сравнения, декларативно-публицистичният патос, изчистената образност и даже желанието за лирическо повествуване.

А в по-късните творби (*“Бавен марш”, “Сантиментална кабала”, “Небесен срив”*) откриваме дълбините на едно все по-езотерично звучене, максимално натоварване на стиха с литературни и митологични алюзии, реминисценции, многопластовост, полифоничност, амбивалентност. Релефно и ярко тази особеност изпъква в *“Пръстен и други приготовления”*, където вече поезията не е разказ, а своеобразно съзерцание, опит чрез Словото да се търсят дори скритите съдържателни послания на празното пространство, порив и непрестанен стремеж да се открие смисъла на универсума, защото човекът е част от него, а универсумът е конструиран по законите на човешката хармония.

В творчеството на Любомир Левчев се долавят своеобразни пулсации между лирическия пейзаж и експресията на образа. Поетът прави постоянни опити да нарисова живота на идеята, да проследи диханието на мисълта, да усети вътрешната енергия на метафората, параболата, синекдохата, художествената елипса. Този творчески подход изяснява твърде добре и преливането, и взаимните дифузии между свободния, белия и класическия стих у него. Едно от любимите му средства е синкопът като структурообразуващ елемент. Левчев бемолизира и бекаризира стиха, ако трябва с музикални термини да очертаем неговите поетически търсения. Словесната игра, художествената еквилибристика обаче не са самоцелен версификаторски похват, а обратно – те показват виртуозното владение на римата, ритъма, подплатяват удивителния усет и разбиране на полифоничното звучене на всяка дума, на комбинациите от думи, от които се ражда поезията. Нейната магия всъщност е като при бинарното оръжие: самостоятелно думите са обикновени, но съчетани, раждат съкрушителния блестящ, образен и интелектуален масив, и се превръщат в оръжие за масово емоционално поразяване на сегивата и възприятата. Стихът при Левчев акумулира метафорично и ритмично напрежение. Много често то има почти музикална конструкция, която накрая винаги завършва с метафоричен код, който е ключът към смисъла вложен в него:

Любомир Левчев - автограф за приятелите на поетичното слово

...
Когато ний ще бъдем само облак прах
подир смъртта, препускаща на бледен кон.
(*“Смъртта, препускаща на бледен кон”*)

Постоянният стремеж на Любомир Левчев да използва своеобразни музикални конструкции или пластически решения при изграждане на стиха има сериозна мотивация. Поетът се опитва не само чрез съдържанието на думите, но и звуково, и визуално да пресъздаде образа на епохата като живо същество, като единен организъм. Изпълзващият се и изключително противоречив неин образ, творецът извайва, като навлиза в социалните и психологически дълбини на отделната личност. Левчев има едно твърде показателно стихотворение – *“Нощната стража”*. Това са поетични екстраполации върху великото произведение на Рембранд. Реч е за онази невидима стража на вечността, която сякаш проверява епохата, проверява конкретния човек и неговото време и внимава за отправените нравствени послания към обществото.

Конфликтът между високите прокламирани цели и идеали, и действителността, която бива заплашвана и завладявана все по-осезателно от парвенюшкия дух, от сектантската ограниченост, от демагогията и елементарната повърхностност, от пълзящата неискреност, са териториите на отговорността на „нощната стража на вечността”, която първа осъзнава живота като бремени с непреодолими социални разломи. Защото в крайна сметка големите думи се оказват изпразнени от съдържание и идеалът е почти обезсмислен, а социалната практика – отрицание на благородната социална теория. Разстоянието между утопичната теория и компрометиращата обществена практика, се измерва вече, едва ли не със светлинни години.

И българските поети през 60-те, 70-те и 80-те години на ХХ век по различен на-

чин, но дълбоко и талантливо, отразяват сътресенията в социалния организъм и в отделната човешка душа. Любомир Левчев се движи от Байроновата чаша за вино, направена от череп, през огнения следобед на двайсети век (да си спомним стихотворението *“Пасо добле”*), през портрета на епохата (*поемата “Гърците, които си отиват”*), към тайнството на смъртта (*“Аз, който не избягах от Помпей”*).

В такъв план става обяснимо систематичното героизиране на историята в поезията на Любомир Левчев или най-малко на личностите, които я движат. Тази особеност ще открием още в някои от ранните стихосбирки на поета (*“Звездите са мои”, 1957, “Завинаги”, 1960, “Позиция”, 1962*), тя намира потвърждение и в по-късните му творби, например *“Небесен срив” (1996)* и *“Пръстен и други приготовления” (1999)*.

За Левчев историята е като живо същество – един несекващ лайтмотив, отпавна художествена и нравствена точка, социален коректив, естетическа норма. За него човекът сам е история:

Човекът плаче.

Събират се край него минавачите,
покрусени като на погребение.
И както траките –
оплакват
съдбата на новородения...

Защо не му се радвате?

Човекът
сияе в своята първа светлина.
На своето време той законен син е –
повит във новини и бюлетини,
сам най-тържествената новина!
(*“Човек”*)

Той е тухла в огромната постройка на историята. И същевременно тя придобива чрез него човешки облик, нейното разгръщане е белязано от човешки страсти и противоречия. И поетът пита, защо все пак човекът не се поучава от собствената си история? Защо той не може да осмисли нейните уроци и по този начин да предотврати постоянно повтарящите се трагедии? Защо влиза в едни и същи трагически капани на живота?

В поезията на Левчев това са не само реторични въпроси. В метафоричния подтекст той търси отговори, дири скрития смисъл на човешкото движение в историята и на историческото движение на човека през нея.

Един от способите това да се постигне, той е открил в поетизирането на делника, в способността за делничност на самата поезия – като всекидневие, изчистено от банални стереотипи и куки форми. В този поетичен делник Левчев вижда невидимата светлина на някаква спиртоварна, на една асфалтова база, вижда сложните петолитния на кремиковските скели, чува плача на момчето с разрязаните крачоли, съзерцава бавното реене на падащото в есента листо. И тук, през годините, можем да усетим особено люшкане от подчертания патос и публицистичния възторг към резигнацията, към скепсиса и разочарованието:

На стр. 11